

Shovuos: The debate between Moshe Rabeinu and the angels

Why don't angels deserve the Torah like humans?

By: Rabbi Levi Y. Garelik

Also:

1. What was the debate between Moshe Rabeinu and the angels?
2. Why did the angles think that they deserve the Torah more than humans?
3. Why do we bring the children to hear the Aseres Hadibros?
4. What is a "Bar Metzra"?
5. Where is Hashem's home? And why?
6. What is the idea of "Dira Betachtonim"?
7. Why was Moshe Rabeinu called "the man of G-d"?
8. Why are Yidden called "partners" to Hashem?
9. Is the Torah given to the Yidden as a "sale" or as an "inheritance" or as a "present" or all of the above?
10. Do angels follow the directives of the Shulchon Oruch?
11. Who was Reb. Chanoch Henoch Gottesman? And Reb Shlomo Shultz?

Based on Likutei Sichos Vol. 18 pages 28-34 and others

* * *

מיוסד על לקוטי שיחות חלק י"ח ע' 28-34 ועוד

המקורות:

1. שבת פח, ב: בשעה שעלה משה למרום, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן, לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמודה גנוזה שגנוזה treasure וכו' אתה מבקש ליתנה לבשר ודם? (תהילים ח, ב) מה אנוש כי תזכרנו וגו' תנה

הודך על השמים?! אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, החזר להן תשובה ... אמר לפניו: ריבוננו של עולם, תורה שאתה נותן לי מה כתיב בה "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים". אמר להן: למצרים ירדתם? לפרעה השתעבדתם slavery? תורה למה תהא לכם?! שוב מה כתיב בה: לא יהי לך אלקים אחרים, בין עמים אתם שרויין שעובדין עבודה זרה? [ועד"ז שאר הדברות]...שבת...כלום אתם עושים מלאכה? לא תשא - משא ומתן יש ביניכם? כבד את אביך ואת אימך - אב ואם יש לכם?...לא תרצח לא תנאף לא תגנוב - קנאה envy, jealousy יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם?! מיד הודו להקב"ה שנאמר וגו'.

מהי ההוה אמינא של המלאכים? מהי הטענה ה"הלכתית" halachik claim?

2. (רשימה ארוכה של יותר מעשר ספרים בהערה 2) מצד דינא **דבר מצרא**:
3. **בבא מציעא קח, א:** אמר רב יהודה אמר רב: האי מאן דאחזיק ביני אחי וביני שותפי, חציפא הוי... נהרדעי אמרי, אפילו משום דינא דבר מצרא מסלקינן לי' משום שנאמר (דברים ו, יח) ועשית הישר והטוב....
4. **רמב"ם הלכות שכנים פרק יב הלכה ה:** ...ולא עוד, אלא המוכר קרקע שלו לאחר, יש לחברו שהוא בצד המצר שלו **ליתן דמים ללוקח ולסלק אותו**, וזה הלוקח הרחוק כאילו הוא שליח של בן המצר. בין שמכר הוא בין שמכר שלוחו בין שמכרו בית דין, יש בו דין בן המצר. אפילו הי' הלוקח תלמיד חכם ושכן וקרוב למוכר, ובן המצר עם הארץ רחוק, בין המצר קודם ומסלק את הלוקח. ודבר זה משום (דברים ו, יח) ועשית הישר והטוב, אמרו חכמים הואיל והמכר אחד הוא - טוב וישר הוא שיקנה מקום זה בן המצר יותר מן הרחוק....

וזוהי טענת המלאכים, היות והתורה היא "חמודה גנוזה" בשמים, תנה הודך על השמים.

ולכן, אפילו כתוב בתורה "צו את בני ישראל" הרי הבר-מצרא מקבל הקרקע אפילו אחרי המכירה.

מהו המענה של משה רבינו?

תירוץ א':

5. שו"ע חושן משפט הלכות מצרנות סימן קעה סעיף נג: בכל הקרקעות שבעולם real estate, immobile יש דין מצרנות, אבל במטלטלים objects, movable ועבדים אין דין מצרנות. [כי יכולים לקנות במקום אחר ולהביאם משא"כ קרקע].

והתורה אינה קרקע ובמילא אין בה דין בר מצרא.

תירוץ ב': התורה היא מתנה (ובמילא אין בה דין בר מצרא):

6. ברכות ה, א: תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל... תורה ארץ ישראל ועולם הבא.

7. נוסח התפלה: ותתן לנו... מועדים לשמחה...זמן מתן תורתנו.

8. המשך וככה תרל"ז פע"א: וי"ל מתן תורה הוא בחינת מתנה שבתורה כנ"ל.

9. שו"ע חושן משפט הלכות מצרנות סימן קעה סעיף נד: הנותן מתנה אין בה דין בר המצר.

תירוץ ג: משה רבינו וכלל ישראל הם "שכנים" – "בר מצרא":

10. מדרש רבה וזאת הברכה אות ד: וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים – מהו איש האלקים? אמר ר' אבין מחציו ולמטה איש, מחציו ולמעלה האלקים.

11. זהר חלק ג עמוד כט, ב: כל הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד.

תירוץ ד: משה רבינו וכלל ישראל הם "שותפים" להקב"ה: partners

12. **שבת י, א:** תנא להו רב חייא בר רב מדפתי "ויעמד העם על משה מן הבוקר עד הערב". וכי תעלה על דעתך שמשה יושב ודן כל היום כולו? תורתו מתי נעשית?! אלא לומר לך, שכל דיין שדן דין אמת לאמיתו אפילו שעה אחת מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, כתיב הכא...

13. **שבת קיט, ב:** דאמר רב המנונא כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית שנאמר....

אי, זה לפני מתן תורה? אין בעי':

14. **בשלח טו כה ברשי"י** (על הפסוק שם שם לו): במרה נתן להם מקצת פרשיות של תורה שיתעסקו בהם, שבת ופרה אדומה...

15. **שו"ע חושן משפט הלכות מצרנות סימן קעה סעיף מט:** המוכר לא' מן השותפין שלו במשא ובמתן אף על פי שאינו שותפו בקרקע, זכה בה...

עד כאן השקלא וטריא.

* * *

על כל התירוצים הנ"ל יש פירכא כללית:

לא מצינו בדברי משה רבינו שום רמז לכל הענינים האלה.

ועוד, על התירוץ הראשון שיחנו חילוק בין מטלטלין וקרקע (מס' 5): התורה אי אפשר לקנות בשום מקום...

ועל התירוץ השני (מס' 6), שהתורה היא "מתנה", בחסידות מבואר בארוכה שהתורה היא גם "ירושה" וגם "מכר":

16. **וזאת הברכה לג, ד:** תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב.

17. שמות רבה לג, א: ...ויש לך מקח שמי שמכרו נמכר עמו אמר הקב"ה לישראל מכרתי לכם תורתי כביכול נמכרתי עמה שנאמר ויקחו לי תרומה....

אז אין פה שום בר מצרא, וחוזרת טענת המלאכים ולהעיר שהרבי מביא עוד כמה תירוצים ומפריך אותם.

* * *

והביאור:

כרגיל, הביאור הוא במילה אחת, וזה מה שדברנו הרבה פעמים מה שאדמו"ר הזקן מביא בתניא פרק לו:

18. תניא פרק לו (ממדרש תנחומא פ' נשא): והנה מודעת זאת מאמר רז"ל שתכלית בריאת עולם הזה הוא שנתאוה הקב"ה להיות לו "דירה" בתחתונים.

למה בתחתונים? כי דוקא פה למטה יש הענין של "מציאותו מעצמותו" משא"כ במלאכים, ולכן:

19. שו"ע חושן משפט הלכות מצרנות סימן קעה סעיף כו: הי' רוצה הלוקח לקנותה לבנות בה בתים, ובן המצר רוצה לזרעה, הלוקח זוכה משום יישוב הארץ ואין בה דין בן המצר.

וע"פ הנ"ל מובנות כל המענות של משה רבינו, כי הם כולם מענות לזה שהעיקר הוא דירה בתחתונים.

א' מהרמזים לזה הוא בזה שמשה אמר "אב ואם יש לכם" – הולדה הוא דוגמא לכח הא"ס.

ולכן התכלית הוא הדירה בתחתונים, לקחת הדברים הגשמיים ולהפוך אותם לדירה להקב"ה.

המשך שמת תשמח תרנ"ז להרבי רש"ב.

עכשיו מובן הוויכוח בין משה רבינו והמלאכים.

ולכן כדאי להזכיר משהו מאוד חשוב: להביא הילדים לשמוע עשרת הדברות.
ובזכות זה נזכה לתורה חדשה מאתי תצא! ואז יהי' תכלית השלימות של דירה בתחתונים!

* * *